

2021-05-27  
Dnr 2021:995  
1 (7)

Halmstads kommun  
[direkt@halmstad.se](mailto:direkt@halmstad.se)  
Sturegymnasiet 4  
[ola.bondesson@halmstad.se](mailto:ola.bondesson@halmstad.se)

## Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.<sup>1</sup>

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Sturegymnasiet 4 med Halmstads kommun som huvudman. Totalt ingår cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter i granskningen. Sturegymnasiet 4 är en av dessa. Sturegymnasiet har totalt 750 elever varav 154 elever går på skolenhet 4 på följande yrkesprogram: barn- och fritidsprogrammet, handel- och administrationsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Restaurang- och livsmedelsprogrammet finns både som skolförlagt program och som lärlingsutbildning. Resten av yrkesprogrammen ingår i lärlingsutbildningen. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 21 april 2021 av utredarna Christina Björkenvall Starrost och Lena Westerman Annerborn. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som har kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

---

<sup>1</sup> De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-05-27  
Dnr 2021:995  
2 (7)

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

## Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

*I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?*

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Sturegymnasiet 4 i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

## Skolinspektionens bedömningar

### Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

### Elever får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att eleverna vid Sturegymnasiet 4 får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser utifrån en årlig struktur. Av genomförda intervjuer och inkommen dokumentation framgår att studie- och yrkesvägledaren bedriver ett aktivt arbete med att muntligt och skriftligt informera om grundläggande behörighet inför elevernas individuella val, både i år 1 och 2. Det inbegriper också information och möten med vårdnadshavare. Vidare erbjuder studie- och yrkesvägledaren individuell vägledning till alla elever.

2021-05-27  
Dnr 2021:995  
3 (7)

För att eleverna ska kunna göra medvetna val sätter studie- och yrkesvägledaren information om grundläggande behörighet i relation till framtida studie- och yrkesval. För mer information om olika kursers innehåll arrangerar skolan heldagar med schemalagd information. I mentors- och utvecklingssamtal med eleverna, på både individ- och gruppnivå, informerar och diskuterar lärare nyttan med behörighetsgivande kurser samt vilka möjligheter som finns vid val av kurserna.

#### Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Av granskningen framgår att Sturegymnasiet 4 organiserar utbildningen så att eleverna får möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser. Elever på det skolförlagda restaurang- och livsmedelsprogrammet och elever som läser VVS- och fastighetsprogrammet som lärlingsutbildning kan läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet som individuellt val och utökat program. För övriga elever som läser lärlingsutbildning ryms kurserna för grundläggande behörighet inom programstrukturen, och eleverna får snarare välja bort än välja till behörighetsgivande kurser. Rektorn uppger att detta är ett led i skolans ambition att underlätta för elever i lärlingsutbildningen att kunna välja att läsa behörighetsgivande kurser. Skolan har organiserat och schemalagt utbildningen så att de behörighetsgivande kurserna inte krockar med andra kurser eller det arbetsplatsförlagda lärandet. Eleverna som läser kurserna har även sammanhållna skoldagar.

Granskningen visar vidare att det finns en flexibilitet om eleverna vill välja behörighetsgivande kurser sent i utbildningen. För lärlingsutbildningens del löser skolan det med att förlägga det arbetsplatsförlagda lärandet nära skolan så att elever lätt kan ta sig till skolan för att delta i undervisning som sker tillsammans med andra program. Vidare framkommer att elever i behov av stöd har möjlighet till schemalagd stödverksamhet med tillgång till speciallärare. Eleverna får även stöd genom god samverkan mellan lärarna i de behörighetsgivande kurserna och yrkeslärarna, som också deltar i undervisningsmoment inom kurserna.

#### Rektorn följer till viss del upp elevers val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att det sker viss uppföljning av elevers val av behörighetsgivande kurser, framför allt på individnivå. Mentorer och lärare följer upp elevernas val och resultat på individnivå, medan rektorn följer upp statistik på skolnivå. Satsningen på att grundläggande behörighet ska ingå i programstrukturen för elever inom lärlingsutbildningen är en del i skolans strategi för att öka andelen elever som läser behörighetsgivande kurser oavsett program eller kön. Att satsningen gett resultat syns även i inskickad statistik, som visar att andelen elever, framför allt på lärlingsutbildningen, som väljer att läsa grundläggande behörighet är hög. Dock fullföljer inte alla elever kurserna och går ut gymnasiet med grundläggande behörighet. En analys av orsaker till det saknas.

2021-05-27  
Dnr 2021:995  
4 (7)

För att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen skulle rektorn, tillsammans med studie- och yrkesvägledare, lärare, mentorer och övrig personal, kunna följa upp och analysera varför en del elever inte fullföljer kurser som ger grundläggande behörighet, och utifrån den kunskapen vid behov anpassa sin organisation.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

*På Skolinspektionens vägnar*

**X** Marlene Giertz

---

Beslutsfattare  
Signerat av: Marlene Giertz

**X** Christina Björkenvall Starrost

---

Föredragande  
Signerat av: Christina Björkenvall Starrost

I handläggningen av ärendet har även utredarna Lena Westerman Annerborn och Ylva Gunnars deltagit.

## Författningsstöd

### Skollagen (2010:800)

#### 2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

#### 2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

#### 2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

#### 4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

#### 4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

#### 4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

#### 15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

#### 15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

#### 16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

#### 26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

### Gymnasieförordningen (2010:2039)

#### 4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

#### 4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

Dnr 2021:995  
7 (7)

#### 4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn. En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgoda detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

### Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan

#### 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

#### 2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektor ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.